

MICHAEL
DE COCK

HANNIBAL

Salto

I
DE
LEEUWEN-
JONGEN

I.1

Het had geregend de dag dat mijn vader stierf. De smalle weg die voor ons in de richting van het bos liep, was bezaaid met plassen en de lucht geurde naar nat gras en naaldbomen. Tot vandaag kan ik ze ruiken, de naaldbomen die de heuvels van mijn jeugd tooiden in de eindeloze bossen rond Cartagena. Dan waan ik me weer daar. Ook al zijn er zoveel jaren voorbijgegaan en ben ik nu zo ver van waar ik toen was. Het is daar, aan de oostkust van Iberië, op vier dagen varen van Carthago, dat ik het grootste gedeelte van mijn jeugd heb doorgebracht.

We stonden te wachten, Hasdrubal, Mago en ik. De drie trotse zonen van Hamilcar Barkas, leider van het Punische leger, die na het verlies van Sicilië en Sardinië zijn zinnen op Iberië had gezet.

Mago keek over het lange, rechte pad dat in de verte tussen de donkere bomen verdween.

‘Hij blijft te lang weg’, zei hij ongeduldig. Het klonk bijna als een verwijt.

‘Veel te lang’, mompelde Hasdrubal, die nerveus over en weer bewoog op zijn paard.

Ik prutste dwangmatig met mijn duim aan de zegelring die ik om mijn wijsvinger had. Een gebaar dat ik, tot op de dag van vandaag, duizenden keren zou herhalen. In elk moment van eenzaamheid of angst, in elk moment van twijfel. De goden weten dat er veel zijn in een mensenleven. Ik voelde hoe Mago me aankeek, maar ik zei niets. Ik wist dat mijn broers gelijk hadden. En ik maakte me zorgen net als zij.

We waren op verkenning in het gebied van de Oretani. Gevaarlijk land. Onbetrouwbare heuvels en bossen volgden de rivier stroomopwaarts tot in de stad Helice. Het had dagen na elkaar geregend. Gezwollen door de stortbuien raasde de rivier beneden ons voorbij. We waren nat tot op ons vel. Maar die dag, dat weet ik nog, was de zon voor het eerst door het wolkendek gebroken. ‘Hinderlaag!’ schreeuwde iemand. Het kronkelende pad was versperd door boomstammen, rotsen en afgehakte takken die dwars over de weg lagen. De eerste pijlen suisdan al

door de lucht, boorden zich trillend in de bomen of bleven steken in dijnen en armen van soldaten, in de nek van de paarden. In een gloed van rook en vuur kwamen brandende huifkarren van de helling gedenderd. Ze sloegen te pletter op de rotsen en spatten open als rijpe granaatappels. Ze versplinterden op de mannen die beneden op elkaar gepakt stonden en geen kant op konden, of ze buitelden over hen heen, de diepte in. De paarden steigerden, smakten hinnikend tegen de grond. Geschreeuw, gevloek, verwarring, paniek, dood.

‘Weg, weg! Die kant op, jullie!’ riep mijn vader. Hij wees naar een pad dat een eind achter ons, tussen de bomen door, in de richting van het kamp leidde. ‘Breng je broers in veiligheid. Ik hou me bezig met dat stelletje verraders.’ Ik aarzelde. Heel eventjes kruiste mijn blik die van vader. Maar nog voor ik zijn naam kon uitspreken, had hij mij de mond gesnoerd. ‘Doe wat ik zeg, Hannibal. Ze willen mij. We zien elkaar dadelijk weer.’ Hij stortte zich op het pad naar beneden. Wat doet hij, dacht ik. Ik hoorde het donderende geraas van het water. Aan de rivier zal hij geen kant meer op kunnen. Dat moet hij toch weten. Hij loopt vast met opzet in de val om ons een kans te geven. Of heeft hij een plan achter de hand? Hen kwijtraken in het bos? De razende rivier oversteken? Niets is onmogelijk voor Hamilcar Barkas... Maar hij is helemaal alleen.

Ik kon me wel voor het hoofd slaan. We hadden beter moeten weten. *Ik* had beter moeten weten. Ik had dat niet mogen laten gebeuren. Hasdrubal en Mago hadden moeten vertrekken. Zij waren te jong. Maar ik, ik had bij hem moeten blijven. Alleen, het was allemaal zo snel gegaan.

‘Voort’, had ik tegen mijn zin gegromd, zowel tegen mijn paard als tegen mijn broers, die net als ik leken te aarzelen. Alsof ook zij voelden dat er iets ergs stond te gebeuren. Ach! Alleen onzin. Achteraf is alles makkelijk uit te leggen. Ik ken ze goed genoeg, de profeten van het verleden. Voorspellers van wat al in de geschiedenisboeken geschreven staat. Ik voel voor hen niets anders dan misprijzen. Dat was toen zo en dat is vandaag niet anders. Al die jaren later begrijp ik de beslissing van vader best. Wat moet je met een jongen van twaalf en een slungelige

knaap van veertien en een half, in een gevecht op leven en dood? Wat kun je anders doen dan splitsen als de vijand je op de hielen zit? Vader had gelijk. Er was geen andere keuze. Toen begreep ik het niet en gehoorzaamde ik enkel, zoals een soldaat gehoorzaamt aan zijn meerdere.

‘Hup! Voort! Weg van hier!’

Langer was het bevel niet. De hielen in de flank, zo joegen we onze paarden aan. Het was onze leeftijd die de volgorde bepaalde. Hasdrubal voorop, ik achteraan, Mago, de jongste van de drie Barkassen, veilig tussen ons in. Nog één keer keek ik over mijn schouder. Ik zag hoe Hamilcar Barkas, mijn vader, de meest gevreesde vijand van Rome, met getrokken zwaard in de richting van de rivier verdween. Hij die duizenden soldaten was voorgegaan tegen Rome, reed alleen het pad af. Ik zou hem nooit meer weerzien. En wat er precies aan die rivier gebeurde? Ondanks alle verhalen en veronderstellingen die nadien de ronde deden, zal niemand het ooit écht weten.

We draafden het smalle, drassige bospad op. Het donker in. We kwamen uit het licht en zagen heel even geen hand voor ogen. De takken hingen zo laag dat we ons tegen de rug van de paarden moesten aandrukken om niet door een zwiepende tak op de grond geslingerd te worden. We werden doornat van de druppels die aan de bladeren waren blijven hangen. Opnieuw die indringende geur van regen en pijnbomen.

Ellendige opstandelingen. Negen jaar al waren onze troepen in Iberië. Welvaart en voorspoed hadden we gebracht. Tin, zilver en zelfs goud werden uit de mijnen van de zilverberg in het zuiden van Iberië naar boven gehaald. Tonnen rijkdom bracht dat op. Die opbrengst kwam niet alleen Carthago en de familie Barkas ten goede, ook de plaatselijke bevolking kreeg haar deel. Vele stammen waren in de eerste jaren overwonnen, andere sloten zich vrijwillig bij het Carthaagse leger aan. In het zuiden, in de streek rond Gades, waren we welkom. Deze mensen hadden hun wortels in Noord-Afrika, net als wij. Ze hadden dezelfde donkere trekken en baden tot dezelfde goden.

Hamilcar had na zijn aankomst in Iberië zelfs een stad gesticht. Een teken van koninklijke macht, want aan wie anders

dan aan koningen komt het toe om steden te stichten. Akra Leuke, *de stad van de witte rotsen*. Het ultieme bewijs dat we niet gekomen waren om te plunderen en een spoor van vernieling achter te laten, maar om te bouwen en te blijven. En toch bleven sommige Iberische stammen zich verzetten. De inwoners van Hispania, *het verborgen land*, waren koppig en hun verzet was hardnekkig. Vrijheid was voor deze volkeren het hoogste goed. Daarin verschilden ze niet van de Carthagers.

Mijn vader was goed en rechtvaardig voor wie zijn kant koos, genadeloos hard voor wie tegen hem was. Als jongen van tien had ik gezien hoe de Punische troepen onder zijn leiding het verzet van de plaatselijke stammen neersloegen.

Ten noorden van de zilvermijnen strekt zich een droge vlakte uit. Daar woonde Indortes met zijn volk, in ronde huizen met daken van stro, tussen zijn kuddes schapen en geiten. Hij had een leger ruiters op de been gebracht om het Punische leger te verjagen. Hamilcar trok tegen hem op. Het leek wel een feest, dat optrekkende leger. De doedelzakken van de Numidiërs, sinds oudsher bondgenoten van Carthago, galmden zonder ophouden hun melancholische, meeslepende melodieën. De soldaten hadden linten aan hun speren geknoopt en liepen achter de met leder beklede olifanten, die rode pluimen droegen op hun grote kop. Hun slag tanden blonken. Hun slurf bewoog als een arm over en weer, lenig als een slang. Bij het zien van de olifanten sloegen de Keltiberen op de vlucht. Alsof ze demonen uit de onderwereld gezien hadden. Maar Hamilcar liet het hier niet bij.

‘Zoek hun stamhoofd’, had hij bevolen. ‘Jaag hem op in elk hol en elke spelonk waarin hij zich probeert te verbergen en breng hem levend tot bij mij.’

Het duurde niet lang voor het leger Indortes gevonden had. Hij smeekte om genade, maar mijn vader gaf geen krimp. ‘Wij zijn uit het rijke en welvarende Carthago gekomen om in dit land nieuwe steden te stichten, met paleizen van wit marmer zoals in onze moederstad aan de kusten van Noord-Afrika. Jij en je volk, jullie hadden de kans om daar deel van uit te maken. Maar in plaats van ons te verwelkomen met kruiken wijn en muziek, zoals vele anderen het je voordeden toen we vanuit Gades

de Baetisvallei verkenden, jagen jouw mannen onze paarden uit elkaar en breng je mijn manschappen in gevaar. En nu vraag jij me om medelijden! Waarom zou ik medelijden hebben met jou? Waarom zou ik genade tonen? Heb jij dan niet zelf uit vrije wil gehandeld? Heb jij er niet voor gekozen om tegen mijn soldaten op te trekken en sommigen van hen de dood in te jagen?’

Hamilcar spuwde op de grond om zijn minachting te tonen.

‘Zal ik je laten vertrappelen door de olifanten, zoals ik met de opstandige huursoldaten heb laten doen in Carthago? Laat ik je aan het kruis hangen, zoals ik deed met hun leiders? Of moet ik kokend lood als warme broodjes door je mond naar binnen laten gieten, zodat je vanbinnen verschroeit?’

Indortes stond te trillen als een harp waarvan de snaren op knappen staan. Hij zakte doodsbang neer op zijn knieën. Krijtwit.

‘Genade, Hamilcar Barkas.’

‘Genade?! Voor je stamgenoten zal ik genade tonen. Hun huizen, hun families en landerijen laat ik ongemoeid. Het is niet hun schuld dat ze geleid worden door iemand die niet weet wat goed voor hen is. De mannen van het dorp en de tienduizend andere krijgers die onder jouw bevel de wapens tegen ons hebben opgenomen, worden ingelijfd in mijn leger.’

Indortes knikte bang. Het zweet stond in parels op zijn voorhoofd.

‘En ik, generaal Barkas? Wat gebeurt er met mij?’

‘Jou laat ik de ogen uitsteken en kruisigen, zodat iedereen kan zien wat er gebeurt met wie het zwaard opneemt tegen Hamilcar Barkas en het Carthaagse leger.’

Vandaag nog herinner ik mij de schreeuw van Indortes toen het vlijmscherpe zwaard zijn oogkassen doorboorde. Zoals ik mij ook herinner hoe Mathos, de opstandige huurlingenleider, op bevel van mijn vader door de smalle straten van Carthago naar de top van de citadel werd gedreven. Beschimpt en bespot, geslagen en geschopt door de joelende massa. Tot hij uiteindelijk voor de tempel van de god Melkart mijn vader moest aanschouwen, terwijl er om hem heen gedronken en gefeest werd. Het zijn taferelen die ik zag als kind en die me tot vandaag haarscherp voor de geest staan. Nooit of nooit, zo nam ik mij toen

voor, zou ik levend in handen van de vijand vallen. Nooit zou ik mijn vijanden het succes gunnen mij te beschimpen en geketend als een beest rond te leiden. Nooit! Het is vandaag nog evengoed mijn overtuiging als al die jaren geleden.

‘Wat doen we?’ Het was opnieuw Mago, die hardop zei wat we alle drie dachten.

Hasdrubal keek even mijn richting uit. Alsof hij nu ook wilde zeggen: beslis jij maar, Hannibal, jij bent de oudste. Maar er kwam geen woord over mijn lippen. Ik keek hem niet eens aan.

Er stak een wind op. Mijn blik gleed traag over de kruinen van de bomen die aan beide zijden van de weg stonden. Boom per boom tot aan de rand van het bos. Alsof ik hoopte dat die blik hem weer tevoorschijn zou toveren. Het kon nog. Zolang we daar stonden, kon alles nog. Alsof de tijd even stilstond, de zandloper van het leven de korrels niet meer liet vallen, maar vasthield. Kijk! Daar komt hij ons tegemoet gereden, met een brede glimlach om zijn lippen. Zoals we elkaar de laatste jaren zoveel keren tegemoet kwamen gereden. *Die hebben we mooi te grazen genomen, jongens!* Dat zegt hij, en dan legt hij ons uit hoe hij zijn achtervolgers een voor een te slim af is geweest. Hoe ze hem tevergeefs gezocht hebben tussen het dichte loof bij de rivier. Of hoe hij zich als een leeuw verdedigd heeft en een spoor van dood en vernieling heeft gezaaid. Maar ze waren met zo veel. Minstens vier rijen dik zaten ze achter hem aan. Ik was bang. Net daarom beet ik mijn lippen op elkaar. Net daarom keek ik niet naar mijn broers, maar staarde ik voor mij uit. IJzig kalm en berekenend. Zoals ik ook kalm ben vandaag, vijftig jaar later, aan het hof van een koning, die mij net als de Iberiërs toen, heeft verraden. En zoals ik ijzig kalm en berekenend was in alle veldslagen die ik in mijn lange leven uitgevochten heb.

Het pad bleef leeg. Staren hielp niet. Uit het diepzwart van het bos kwam niemand tevoorschijn. Soms ben je zo bang en alleen met je gedachten dat een handvol tellen een eeuwigheid lijkt. En soms gaan de uren sneller dan de vingers van een vrouw aan het weefgetouw. Hoe lang stonden we daar nu al te zwijgen met z'n drieën? Lang genoeg alleszins voor Mago om de

vraag opnieuw te stellen zonder bang te zijn om op zijn donder te krijgen. Veel verschil maakte het niet. Op zijn donder kreeg hij toch.

‘Hannibal?’ probeerde Mago.

‘Wat!’ snauwde Hasdrubal. Als de oudste niet sprak, dan zou de tweede het in zijn plaats wel doen. In de korte vraag van Mago en in het bitsige antwoord van Hasdrubal kon ik dezelfde angst horen die ook mij de keel dichtsnoerde.

‘Hou nu gewoon je mond! Hoe kan Hannibal dat weten? We wachten. We wachten tot...’

‘Tot wat, Hasdrubal? We staan hier al zo lang.’

‘Mago heeft gelijk’, zei ik. Ik trok de teugels aan... *kom...* en deed het paard rechtsomkeert maken. ‘We rijden naar het kamp. We zien vader daar wel.’

We joegen onze paarden aan en reden in één ruk terug naar het legerkamp bij de kust. Precies zoals vader het ons gevraagd had, voor hij het smalle pad naar de rivier was opgereden. Alleen.

De Cock, Michael
Hannibal

© 2012, Michael De Cock en
Salto/Standaard Uitgeverij nv,
Franklin Rooseveltplaats 12, B-2060 Antwerpen
www.standaarduitgeverij.be

Illustraties:
Gerda Dendooven
Vormgeving:
Dooreman

D/2012/2952/07
ISBN 978 90 5908 440 7
NUR: 285

Trefwoorden: Hannibal, Carthago, veldslagen

Alle rechten voorbehouden.
Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd
— op enige manier — zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de uitgever.